

УДК 94(477.83):343.264-054.5]”19”:930.2
DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/74-1-3>

Лілія ГРИНИК,
orcid.org/0000-0002-4077-0128
доктор філософії,
молодший науковий співробітник науково-дослідного сектору
Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка,
методист
Дрогобицького наукового ліцею імені Богдана Лепкого
(Дрогобич, Львівська область, Україна) lilia_hrynyuk@ukr.net

Тарас БАТЮК,
orcid.org/0000-0003-4159-5226
кандидат історичних наук, доцент,
доцент кафедри історії України та правознавства
Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка
(Дрогобич, Львівська область, Україна) tbatyuk@gmail.com

РЕАЛІЗАЦІЯ ОПЕРАЦІЇ «ЗАПАД» НА ДРОГОБИЧЧИНІ: ДОКУМЕНТАЛЬНЕ СВДІЧЕННЯ

В умовах російсько-української війни науково обґрунтований підхід до інтерпретації та переосмислення історичних подій, що базується на репрезентативній джерельній базі, дасть можливість продуктивніше впроваджувати відповідні історичні наративи у суспільну свідомість. Мета статті – оприлюднити та критично осмислити підпільний документ із Галузевого Державного Архіву Служби Безпеки України «Звіт з виселеної акції 21.X.1947 р.» як джерело до вивчення репресивної політики радянської адміністрації на Дрогобиччині. Методологія дослідження базується на принципах науковості, об’єктивності, історизму. Використано методи зовнішньої та внутрішньої критики джерел. Наукова новизна полягає у тому, що до наукового обігу вперше вводиться досі невідомий документ про депортаційну операцію «Запад» на Дрогобиччині і здійснюється його аналіз. Висновки. Отже, практика публікації джерельних матеріалів є поширеною серед науковців. Публікований документ «Звіт з виселеної акції 21.X.1947 р.» є важливим джерелом до вивчення перебігу операції «Запад» на Дрогобиччині та репресивної політики радянської адміністрації зокрема. У ньому наведені відомості про кількість депортованих (планові показники та реалізовані), реакція місцевого населення на депортаційну операцію, форми та методи дії радянської адміністрації. На основі аналізу документа можемо стверджувати, що операцію «Запад» було реалізовано не у повній мірі. Документ зберігається в Галузевому державному архіві Служби безпеки України (фонд 13, том 78, аркуш 372–391). Автор документа – невідомий. Сам документ був підготовлений 8 березня 1948 р. Зважаючи на те, що документ створений практично через півроку після операції «Запад», відомості подаються досить інформативно.

В опублікованому документі максимально збережено лексику, авторські та редакторські особливості джерел. Без змін подано власні та географічні назви. Виправленню підлягали лише найбільш очевидні граматичні одруки.

Ключові слова: депортація, «Запад», репресивна політика, радянська адміністрація, терор.

Lilia HRYNYK,
orcid.org/0000-0002-4077-0128
Doctor of Philosophy (PhD),
Researcher of the Research Sector
Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University,
Methodologist
Drohobych Bohdan Lepkyi Scientific Lyceum
(Drohobych, Lviv region, Ukraine) lilia_hrynyuk@ukr.net

Taras BATIUK,
orcid.org/0000-0003-4159-5226
PhD (History), Assistant Professor,
Assistant Professor at the Department of Ukrainian History and Law
Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University
(Drohobych, Lviv region, Ukraine) tbatyuk@gmail.com

IMPLEMENTATION OF OPERATION “WEST” IN DROHOBYCH REGION: DOCUMENTARY EVIDENCE

In the context of the Russo-Ukrainian War, a scientifically grounded approach to the interpretation and rethinking of historical events, based on a representative source base, will make it possible to more effectively introduce relevant

historical narratives into public consciousness. The aim of this article is to publish and critically analyze an underground document from the Sectoral State Archive of the Security Service of Ukraine titled «Report on the Deportation Action of 21.X.1947» as a source for studying the repressive policy of the Soviet administration in the Drohobych region. The research methodology is based on the principles of scientificity, objectivity, and historicism. The methods of external and internal source criticism were used. The scientific novelty lies in the fact that a previously unknown document about the deportation operation «West» in the Drohobych region is being introduced into scientific circulation for the first time and analyzed. Conclusions. Therefore, the practice of publishing source materials is a common practice among researchers. The published document «Report on the Deportation Action of 21.X.1947» is an important source for studying the course of Operation «West» in the Drohobych region and the repressive policy of the Soviet administration in particular. It provides information on the number of deportees (planned indicators and implemented), the reaction of the local population to the deportation operation, and the forms and methods of action of the Soviet administration. Based on the analysis of the document, we can state that Operation «West» was not fully implemented. The document is kept in the Sectoral State Archive of the Security Service of Ukraine (fund 13, volume 78, sheets 372-391). The author of the document is unknown. The document itself was prepared on March 8, 1948.

In the published document, the vocabulary, authorial and editorial features of the sources are preserved to the maximum extent possible. Proper and geographical names are given without changes. Only the most obvious grammatical errors were subject to correction.

Key words: deportation, «West», repressive policy, soviet administration, terror.

Постановка проблеми. Тема репресивної політики радянської влади на західноукраїнських землях у 1940–1950-х роках перетворилася на одну з провідних в українському медійному просторі. Беззаперечно, важливу роль у зростанні інтересу українців до проблематики сталінського терору відіграло повномасштабне російське вторгнення, яке засвідчило, що історична пам'ять – це потужний інструмент протидії російській геноцидній пропаганді. Відтак науково обґрунтований підхід до інтерпретації та переосмислення історичних подій, що базується на репрезентативній джерельній базі, дасть можливість продуктивніше впроваджувати відповідні історичні наративи у суспільну свідомість. Можемо сказати, що уже розсекречено і залучено до наукового обігу масштабний комплекс джерел, проте відкриття нових документальних свідчень та їх публікація – це можливість комплексно розкрити механізми ухвалення та реалізації репресивних рішень, аналізувати їх наслідки.

Аналіз досліджень. Історіографічне осмислення проблеми операції «Запад» здійснювалося як в узагальнювальних історичних напрацюваннях (Сергійчук, 2005; Білас, 1994), так і в тих, де тема репресивної політики радянської адміністрації розглядалася більш предметно. У цьому контексті відзначимо монографічні дослідження Йосипа Надольського (Надольський, 2008), Василя Ільницького (Ільницький, 2016; 2014; 2018; Ільницький & Старка, 2022) та Тетяни Вронської (Вронська, 2008; 2009), у яких представлено загальну картину тогочасних подій. Наукові студії Миколи Галіва (Галів & Огар, 2021; Галів та ін., 2021) ознайомлюють із багатосторонньою репресивною політикою радянської адміністрації по відношенню до різних груп суспільства. Олег Бажан (Бажан, 2013) чи не перший зробив базове дослідження операції «Запад» в історичній науці.

Повоєнна депортація на регіональному рівні привертала увагу Руслани Попп (Попп, 2014; 2020), яка на основі аналізу підпільних документів безпосередньо висвітлює депортаційний процес 21 жовтня 1947 року. Лілія Гриник спробувала здійснити реконструкцію операції «Запад» крізь призму спогадів очевидців (Гриник, 2022). Найбільш всебічний огляд подій та аналіз архівних документів, з окресленою проблемою, подає Андрій Когут (Когут, 2019; 2020a; 2020b).

Практика публікації джерельних матеріалів є поширеною серед науковців (Ільницький & Галів, 2015; Ільницький, 2017; Ільницький, Кантор & Батюк, 2021).

Мета статті – оприлюднити та критично осмислити підпільний документ із Галузевого Державного Архіву Служби Безпеки України «Звіт з виселенної акції 21.X.1947 р.» як джерело до вивчення репресивної політики радянської адміністрації на Дрогобиччині.

Виклад основного матеріалу. Документ Галузевого державного архіву Служби безпеки України «Звіт з виселенної акції 21.X.1947 р.» розміщено на 20 аркушах та було укладено 8 березня 1948 року. Авторство зібраних та упорядкованих матеріалів залишається невідомим.

Повстансько-підпільний документ, який аналізуємо, добре структурований. Зі вступу стає очевидним, що автор володів інформацією про те, як здійснювалася депортаційна операція на Дрогобиччині. Відтак підтверджує факт оперативного виконання наказу МДБ СРСР № 00430 від 28 серпня 1947 року «Про виселення сімей засуджених, вбитих і тих, що перебувають на нелегальному становищі, активних націоналістів і бандитів з території західних областей України» (ГДА СБУ. Ф. 2. Оп. 1. Спр. 674. Арк. 14). У документі наголошується на тому, що з кінця літа представниками органів радянської влади готувалися

списки осіб, які підлягають виселенню та проводилася розвідувальна робота щодо місця їхнього проживання та наявного майна (ГДА СБУ. Ф. 13. Спр. 376. Т. 78. Арк. 372).

На початку документа подається орієнтована кількість родин, що була виселена з м. Дрогобич та міста Борислав: 150–170 та 50 відповідно (ГДА СБУ. Ф. 13. Спр. 376. Т. 78. Арк. 372). Наведені свідчення можемо порівняти із Запискою по «ВЧ» авторства С. Савченка, у якій йдеться про успішне завершення операції «ЗАПАД» у Дрогобицькій області. Втім у ній вказано, що з м. Дрогобич депортовано 71 сім'ю або ж 171 особу (ГДА СБУ. Ф. 13. Спр. 727. Арк. 61). Додамо, що за підрахунками, на основі документальної книги «Реабілітовані історією. Львівська область. Кн. 4: Дрогобицький район», вдалося поіменно встановити 216 осіб депортованих 21 жовтня 1947 року з м. Дрогобич (Реабілітовані історією, 2019: 73–195).

Узагальнити статистичну інформацію, що подається в аналізованому джерелі, можна у формі таблиці (див. табл. 1).

Автор підпільного документа наводить детальну інформацію по окремих населених пунктах Дрогобицького району. Відомості подаються уривчасто та нерівномірно, проте інформативно. Їх аналіз дає змогу підтвердити насильницькі методи проведення депортації та простежити реакцію місцевого населення на дії радянських силовиків. Варто навести у приклад ситуацію, яка панувала у Трускавці: «більша частина людей були вже приготвлені до вивозу, мали спаковані речі і напевно певну кількість харчів. Населення не плакало. Вони глумилися з большевиків, визиваючи їх бандитами, злодіями, а також говорили, що ми, які є тут, такі й будемо там» (ГДА СБУ. Ф. 13. Спр. 376. Т. 78. Арк. 372). Підкреслимо, що оптимістично налаштовані були не усі, хто підлягав виселенню.

Таблиця 1

Кількість депортованих дрогобиччан під час операції «Запад» на основі підпільного документа «Звіт з виселеної акції 21.X.1947 р.»

Назва населеного пункту	Усього виселено осіб	К-сть родин	К-сть чоловіків	К-сть жінок з дітьми
Трускавець	97	33	40	57
Стебник	36	12	13	23
Доброгостів	66	19	27	39
Уличне	21	5	8	13
Зимівки	20	5	9	11
Орів	320	78	132	188
Станиля	37	12	13	24
Гаї Верхні	25	10	8	17
Гаї Нижні	27	12	9	18
Далява	20	8	7	13
Михайлевичі	31	9	7	17
Липовець	3	1	0	3
Раневичі	11	2	2	9
Почасевичі	4	1	2	2
Болехівці	26	9	9	17
Модричі	21	12	6	15
Вацевичі	7	2	1	6
Старе Село	11	4	2	9
Снятинка	19	9	4	15
Воля Якубова	59	17	13	46
Лужок Долішній	55	19	18	37
Брониця	14	10	3	11
Медвежа	53	19	15	38
Лішня	15	3	4	11
Монастирок Лішнянський	4	1	1	3
Дережичі	19	4	5	14
Унятичі	51	12	16	35
Попелі	64	15	18	46
Ясениця Сільна	12	2	3	9

Так, у жительки с. Снятинка Лепак Софії, радянські військові силою відчинили двері, «вдерлися до хати, наказали їй збиратися бо поїде на Сибір за те що, її чоловік був при СС-ех. Коли вона відказувалася, що не збирається і нікуди не їде, вони їй важко за це побили, не дозволили їй нічого взяти з харчів та убрання на дорогу, викинули її на підводу і відвезли до приміщення с/ради» (ГДА СБУ. Ф. 13. Спр. 376. Т. 78. Арк. 387).

Зауважимо, що за інформацією, наведеною у звіті, можна встановити виконання кількісних показників операції «Запад» по Дрогобицькому районі. За вийняток сіл Раневичі та Модричі (вони збігаються), а також тих населених пунктів, у яких статистичні дані відображено частково, можемо стверджувати, що операцію «Запад» було реалізовано не у повній мірі.

Висновки. Отже, практика публікації джерельних матеріалів є поширеною серед науковців. Публікований документ «Звіт з виселенної акції 21.X.1947 р.» є важливим джерелом до вивчення

перебігу операції «Запад» на Дрогобищині та репресивної політики радянської адміністрації зокрема. У ньому наведені відомості про кількість депортованих (планові показники та реалізовані), реакція місцевого населення на депортаційну операцію, форми та методи дій радянської адміністрації. На основі аналізу документа можемо стверджувати, що операцію «Запад» було реалізовано не у повній мірі. Документ зберігається в Галузевому Державному Архіві Служби Безпеки України (фонд 13, том 78, аркуш 372–391). Автор документа – невідомий. Сам документ був підготовлений 8 березня 1948 р. Зважаючи на те, що документ створений практично через півроку після операції «Запад», відомості подаються досить інформативною

В опублікованому документі максимально збережено лексику, авторські та редакторські особливості джерел. Без змін подано власні та географічні назви. Виправленню підлягали лише найбільш очевидні граматичні одруки.

Дрогобицький район

Документ

Дня 8 березня 1947 р.

Звіт з виселенної Акції 21.X.1947 р.

Московсько-большевицьки наїзники, щоб викоринити духовні і моральні надбання українського народу, мимо арештування, побоїв, засудів і інших методів терору, стосують один з найбільших підлих методів, яка українська історія знала лише за татарського лихоліття. Вони виселяють свідомий український елемент у далекі сибірські тайги, засуджуючи цих на повільне конання в холоді і голоді при важких роботах на большевицького молоха. Таким чином вони доконують морд над українським народом, щоб легше оволодіти багатствами України.

Підготовка до виселенної акції почалася вже весною. Вже від тоді большевицьке МГБ-МВД підготовляли списки населення, при допомозі своїх секретних агентів-падлюк, призначеного на вивіз. Вже від тоді списували їхнє майно, розвідували точні дані про ті люди, чи сплять у своїх хатах, якщо так, то де, де мають поховане своє майно, а як також збирали на них більше компромітуючих матеріалів. У той час уже розносилися поголоски між населенням, що большевики пригтовляють до вивозу населення. Такі поголоски виходили прямо з большевицьких джерел, з пратії, як нпр.: У райцентрі Мединичі, Колбаса Юхим П – секретар райкому КП/б/У, в часи пиття горілки з одим головою с/ради, сказав, що осінню буде вивіз і будуть вивозити родини підозрілих у співпраці з українськими повстанцями-революціонерами та родин, з яких члени родини є засуджені за співпрацю з укр. повстанцями-революціонерами і сидять у тюрмі.

Спочатку жовтня м[іся]ця 1947 р. вони до всіх сіл районів, крім тих, з яких не виселявали родини на Сибір, дали гарнізони, які склалися з ВВ МВС, для точного обслідування родин, яких опісля вивозили на Сибір. Ті гарнізони за час свого стаціонування на селах, стосували безнастанні засідки проти українських повстанців-революціонерів, до подання населення точних інструкцій про виселенчу акцію. Вони списували маєтковий стан родин, яких опісля вивозили, а також арештували членів тих родин, про яких не були певні, що в час вивозу їх застануть у хатах. Тих арештованих людей придержували до останнього вивозу і тоді їх долучували до родин. Щоб замаскувати підготовку виселення, вони арештували багато інших селян, яких переслухуванні звільнювали. За час свого стаціонування до дня виселення, – немов би вони – вовки надягнули овечу шкуру щоб скоріше зловити ягня .

Цей день злочинного морду наступив, саме, в день 21 жовтня 1947 р. в селах Дрогобищини, що слідує:

3 м. Дрогобич:

Виселено: 150–170 родин.

3 м. Борислав:

Виселено: 50 родин.

с. Трускавець:

Большевики квартируючого гарнізону в числі 130 чоловік ч/пагонників о 3-й годині в ночі, розділилися на групи від 5–10 чоловік кожна, розійшлися по селі і кожна з груп обступили хату родини призначеної на вивіз. В хати большевики вдерлися силою, розбивали вікна чи двері. Більша частина людей були вже пригтовлені до вивозу, мали спаквані речі і напечено певну кількість харчів. Населення не плакало. Вони глумилися з больше-

виків, визиваючи їх бандитами, злодіями, а також говорили, що ми, які є тут, такі й будемо там. Селян зганяли і звозили на збірний пункт біля с/ради на площу. Як уже позганяли усіх людей, наладували на грузові автомашини, якими вивезли на станцію в м. Дрогобич. На станції загнали в товарні вагони, які були занечищені худоб'ячем гноєм. На станції большевики не допускали інших людей що передавати харчі чи одіння, чи інші речі селянам, яких виселювали на Сибір. У вагонах вони співали українські революційні пісні, чим піддержували на душі наших селян, яких отрінула доля, так як їх.

З с. Трускавець мало бути виселено:

родин...33
з того мужчин...42
жінок...60 / з дітьми /
Разом...102 осіб.

Виселено:

родин...33
з того мужчин...40
жінок...57 осіб / з дітьми /
Разом...97 осіб,
з того дітей / хлопців і дівчат / 14 / до 15 років життя /.

С. Стебник:

Вночі о 4-й годині, міліція з стаціонууючого гарнізону ч/пагонники в числі 45 чоловік розділилися на групи від 5 до 8 чоловік і розішлися по селі до тих селян, щоби збирались, бо їх сьогодні вивозять на Сибір. Серед нечуваного крику большевики виводили селян із хат на подвір'я, не дали їм нічого взяти їх зі собою. Біля селян на подвір'ї одні із большевиків держали стійку, а другі вернулися в хату і грабували цінніші речі для себе. Відтак підїзджали грузові машини, на яких саджали селян. Селян відвозили на збірний пункт з якими ждали на решту селян, які мешкали ближче збірного пункту, що їх привозили на збірний пункт підводами. На збіроному пункті зібралося багато людей, які прийшли попрощатися з виселенцями і передати їм дещо на дорогу, з харчів, одягу і інше, бо большевики не давали їм нічого взяти. На збіроному пункті були вигуки в сторону большевиків, а також був і малий плач. З наших селян, які прийшли попрощатися большевики до виселенців не допускали нікого. Так стояли до 12 години дня. В часі такого стояння виселенці дуже помокли і померзи, бо в цей час падала сніжниця. Большевики о 12 годині дня повисаджували селян, що були призначені на виселення, на грузові автомашини і поїхали з ними на станцію в м. Дрогобич. В часі дороги большевики постійно стріляли в гору на пострах, боячись, щоб ніхто не кинувся на них.

При висаджуванні селян на автомашини, большевики копали ногами жінок, стариків, дітей – всіх тих, які викрикували в сторону московсько-большевицького хама.

На станції м. Дрогобич, селян загнали у вагони, які вже стояли приготовлені для населення. Вагони були товарові засмічені, були з дірами, які люди мусили затикати своїми плащами, щоб на них не падала сніжниця.

З с. Стебник мало бути виселено:

родин...12
з того мужчин...13
жінок...19
дітей...9
Разом...41 осіб.

Виселено:

родин...12
з того мужчин...13
жінок...19
дітей...4
Разом...36 осіб,
з того дітей / хлопців і дівчат / 4 / до 15 років життя /.

В дорозі на Сибір померло 3 жінки.

С. Доброгстів:

20.X.47 р. вечером, о 23 годині, приїхало 15 большевиків автомашиною з с. Стебника, між якими також було 15 істрибітелів під ком. Вариводи Степана з с. Стебника / родак / та уповноваженого по вивозці Павлова, росіянин, партійний. У повноважений большевик Павлов зо своїми гайдуками злучився з другими гайдуками, які квартирували у селі, і таки ще у вечір він розділив всіх большевиків на групи по 5 чоловік, якій оприділив завдання завтрішнього дня. О 3-й годині ніччю большевики розішлися по селі, і кожна група обкружила хату селян, які були призначені на вивіз. Вони стукали до вікна, щоб люди відчинили двері. Ті, які не хотіли не хотіли відчинити дверей, большевики силою вивалювали двері і вікна, через які вдиралися в середину хати. Тоді сказали селянам, щоб вся родина до півтора години часу була приготована – зібрана до відїзду на Сибір, де також наказали селянам, щоб селяни забирали собі убрання і дещо з харчів, бо дорога далека – говорили вони. Котра родина на означений час не зібралася, большевики силою викидували на подвір'я босих і не одітих. В хаті селянки Котормус Марії сказали, щоб вона вибиралася з родиною, бо поїде на Сибір. Селянка почала просити большевиків, щоб дозволили їй піти до сусіди позичити хліба, бо свого вже немає, але большевики не дозволили їй піти за хлібом, а положили на ослін і били буком по спині. Відтак повикидували всіх з хати, не одітих і без куска хліба, причому говорили, що це за кару, бо селянка хотіла тікати. Всіх селян зганяли на збірний пункт біля с/ради. В тому часі в цілому селі було чути проклони в сторону большевиків, крики та плач деяких жінок. Вони також зайшли до селянина Гарасим'як Миколи та сказали йому, щоб він чим найскорше збирався. Селян їм відповів, що він є хворий і не може встати з ліжка. Большевики як скажені тупцювали ногами, причому постійно наминали згаданого селянина, щоб він збирався якнайскорше, але коли селянин з того іронічно глумився, вони прискочили до його, скинули з ліжка і вигнали з хати на подвір'я таки босого і не одітого. Поруч з людьми яких зганяли на збірний пункт коло примі-

щення с/ради, йшли їх сусіди, рідні і інші, супроводжуючи їх у далекі сибірські тайги. Вони несли для селян, яким большевики не дали взяти нічого з харчів і одержі, щоб передати їм на збірний пункт. До 3 години дня всі люди, які були призначені на вивіз, були зігнані на збірний пункт. На збірному пункті люди кричали до большевиків: «Ви нас так висвободили, що нині з наших хат викидаєте нас без куска хліба». «Ми працювали, а ви нашу працю грабуєте, злодії, рабівники». Большевики людей, які кричали, примушували мовчати. Одна частина большевиків держала стійку коло селян, а друга відійшла в хату грабувати селянське добро. Речі малі величиною, а багаті якістю меблі і сільськогосподарські реманент передавали до кооперативи: інше, як худобу, передавали для Стебницького колгоспу. О 14 годині дня з м. Дрогобича приїхало 5 грузових автомашин, на яких повисаджували людей та відвезли на станцію в м. Дрогобич. Прямо з автомашин большевики переладували селян до товарових загонів занецищених.

З с. Доброгостів мало бути виселено:

родин...20
з того мужчин...31
жінок...43 / з дітьми /
Разом...74 осіб.

Виселено:

родин...19
з того мужчин...27
жінок...39 / з дітьми /
Разом...66 осіб,
з того дітей / хлопців і дівчат / 15 / до 15 років життя /.

С. Улично:

20.X.47 р. вечером приїхало з с. Стебника 10 істрибітелів, які долучили до стаціонууючого гарнізону, який у цьому ж селі стаціонує весь час в числі 80 осіб. Уповноважений по виселенню начальник гарнізону / прізвище невідомо / всіх порозділював га групи, яким подав номер дому родини, яких мають виселювати. Ніччю о 2-й годині большевики обскочили вже хати, порозбивали вже вікна і двері, через які вдерлися в середину хат. В хатах накази селянам, щоб до одної години часу всі були приготовлені до виселення їх на Сибір. В хаті Кушнір Катерини по большевицькому наказі, згадана селянка не одягалася, як також не одягала своїх малих дітей, яких мала четверо. По годині часу большевики не зважаючи на це, що діти не одягненні, прямо голі, повикидували малих босих і голих дітей лише в сорочичках і їх маму без куска хліба і інших речей на грузову машину, яких вивезли на збірний пункт біля с/ради. Одні большевики забирали людей і відставляли на збірний пункт біля с/ради, а другі залишалися на господарствах виселюваних селян «і захватували» селянське майно, розуміється те, що краще, у свої злодійські «кармани». В часі зганяння людей на збірний пункт скрізь було чути зойкіт, плач і крики виселювальних, проклинаючи большевиків. Большевики, які зганяли людей на збірний пункт стріляли в гору на пострах, щоби тим способом стероризувати селян. На збірному пункті люди, яких большевики держали до вечора, кричали проклинаючи їх за свою кривду, а головне за те, що большевики селянам не дали одягтися та забрати певну кількість харчів. Найбільше викриків було чути таких «Ви голото большевицька, ви нам таку свободу дали, що ви з нами робите? Нашу працю нам із собою дайте взяти». Большевики старалися при допомозі МВД-вських звірств утихомирити селян. Селянку Кушнір Катерину за те, що вона кричала до них, що вони не дали їй забрати куска хліба, большевик вдарив прикладом кріса так, що селянка впала на долівку в приміщенні с/ради. Він притому кричав: «Як ще будеш ругатися, а то проколю багнетом. Ти бандитко». Коли вже зігнали всі родини на збірний пункт біля с/ради то одна частина лишалася при «охороні» населення, а друга частина пішла до решти грабити населення чи радше майно виселених людей та передавати голові кооперативи те, яке вже їм не було потрібне. Живий інвентар та сільськогосподарський реманент большевики відставили в с. Стебник до колгоспу. Вечером приїхали автомашини з м. Дрогобич, на яких повисаджували селян та відвезли на станцію в м. Дрогобич. В часі відїзду автомашин із села, виселенці прощалися, одні піддержували на дусі оставших, другі проклинали большевиків і закликали оставших не піддатися большевикам, а інші з нова зо сльозами на очах, з оставшими сестрами і братами прощалися свого рідного села. Навіть було чути рев худоби, яка не мов би також щось відчувала. На станції прямо з автомашин переладували селян у товарові вагони, де до одного вагона всаджували 40 чоловік. Сморід з нечистоти у загонах з переповнення людей. У вагонах було душно, брак повітря, а також не було навіть місця положити свої мізерні речі.

З с. Улично мало бути виселено:

родин...7
з того мужчин...11
жінок...15 / з дітьми /
Разом...26 осіб.

Виселено:

родин...5
з того мужчин...8
жінок...13 / з дітьми /
Разом...21 осіб,
з того дітей / хлопців і дівчат / 7 / до 15 років життя /.

В часі дороги не помер ніхто. Померло вже на місці в Молотовській області, де були вивезені, дві жінки і одна дівчина – замерзла.

С. Зимівки:

20.X.47 р. о 6-й годині дня прийшло 19 ч/пагонників під ком. ст. лейтенанта/ прізвище невідомо/ з с. Орова і заквартирували а приміщенні с/ради. Вечором скликали десятників та заст. голови с/ради, яких в приміщенні с/ради держали до надрана. Надраном розділилися на 4 групи, до одної долучили одного селянина – десятника, відійшли до селян, яких мали вивозити. Одна з груп зайшла під хату селянина Лукада Миколи, розбудили селянина, при чому повідомили, щоб він збирався, бо його з родиною будуть вивозити. Згаданий селянин почав просити большевиків головорізів, щоби дозволили йому відійти до сусідів позичити убрання та взуття, для своїх чотирьох маленьких дітей, які зовсім босі і обдерті, бо він до вивозки не приготовлений. Та де, большевицьких посіпак, гаспидів найбільш озвірилих у світі дикунів, не впросить. Вони не зважають на жодні слова селянина, забрали від сусіда підводу, на яку повикидували босих та напівголих дітей і долучили до їх /дітей / батьків, яких відвезли на збірний пункт біля приміщення с/ради. Друга група большевиків прийшла під хату селянки Кушнір Ганни, де на той час хата була замкнена, селяни скоріше довідалися про вивіз і залишили хату, а самі кудись скрилися. Большевики виламали двері і вікна, ввійшли в хату, а коли не застали ні кого, здемолювали все, що було в хаті. Та зо стайні забрали дві корови, яких селяни не встигли взяти. Третя група зайшла в хату селянки Василик Юстини та наказали їй, щоб вони разом з дітьми збиралася до вивозу на Сибір. Жінка відмовила, що вона не буде збиратися, тоді командант групи, сержант вдарив її по голові прикладом автомата та разом з іншими большевиками повикидували з хати напівголих і босих дітей на подвір'я, до яких долучив їх маму та пігнав як худобу на збірний пункт. Сусід селянки Василик Юстини, довідався про те, що большевики забрали напівголих і босих дітей і селянку на виселення пішов до її хати, забрав убрання і доставив дітям і селянці Василик Юстині. Таким способом большевики до 12 години зганяли людей на збірний пункт люди на збірному пункті коли приміщення с/ради напівголі і босі сиділи на снігу. Батько чотирьох дітей Лукало Микола, зняв із себе куртку, яку постелив під своїх діточок, що були лише в сорочечках босі. Так просиділи селяни мов худоба до 17 години часу дня. Всі були перемокли і перемерзли з причини того тряслися немов би були хворі, бо большевики за час від 12 до 17 години мусли пограбити селянське майно, яке ще осталося в хатах. О 17 годині дня большевики повисаджували перемерзлих напівголих і босих селян на підводи, яких відставили на станцію в м. Дрогобич. Виїзд селян із села зробив враження більш болюче, більш жалісне, а рівночасно ненависне до ворога чим супроводжали б помершого на вічний відпочинок. На станції селян таки з підводи перегнали у вагони якими колись возили худобу. На станції не допускали нікого із цивільних людей, які хотіли передати дещо з одягу і харчів.

З с. Зимівки мало бути виселено:
родин...6
з того мужчин...15
жінок...15 / з дітьми /
Разом...30 осіб.

Виселено:
родин...5
з того мужчин...9
жінок...11 / з дітьми /
Разом...20 осіб,
з того дітей / хлопців і дівчат / 6 / до 15 років життя /.

В дорозі до Молотлавської області замерзло двоє малих дітей та померла одна жінка.

С. Орів:

20.X.47 р. о 1-й годині ніччю приїхали три автомашини / грузові /, на яких були 70 большевиків ч/пагонників, а піхотою прийшло ще 50 большевиків ч/пагонників. Приміщенні с /ради скликали десятників і сотників / сільська адміністрація /, яким сказали, що вони мусять ходити з ними і показувати хати про які вони будуть питати. Коли 3 години большевики розділилися на групи в числі по 5 чоловік, розішлись по селі, забирати в «ясир» українське селянство. В більшості хатах вони розбивали вікна, двері, через яких влазили в селянські хати родин, яких забірали на Сибір. У селянина Іванка Олексі трьох большевиків викидували його з хати на подвір'я, а других трьох хотіли поживитися і пішли до пасіки, де розбили два вулики з яких забрали весь мід. Селянка Гіщак Теодосія, побачивши большевиків крізь вікно і у противний бік крізь вікно вискочила з хати тікаючи, думаючи, що дасться їй врятуватися перед московсько-большевицькими «висвободителями». Одначе, ні. Вона не втекла. Її большевики зловили і відставили босу і на півголу на збірний пункт біля приміщення с/ради. Цій селянці прийшов з допомогою селянин Кухар Яків / Яць /, який побачив, що її большевики забрали напівбосу і напівголу, приніс її куртку і чоботи. Але з тієї допомоги, так дорогої в той час, селянка не користалася. Большевики вирвали з рук ті речі і кинули в ріку, а селянина, що приніс їй, набили і нагнали до дому. Большевики, коли прийшли до селянина Керчей Василя, застали його хворого, який лежав на ліжку. Большевики сказали йому збиратися на Сибір, але він відповів: « убийте мене у моїй хаті, бо я нікуди не поїду, бо я хворий». Після цієї відповіді большевики винесли його з хати, поклали на підводу таки босого і в сорочці та підштанцях, якого відставили на збірний пункт. Селянина Микосовського Дмитра большевики не дали йому можливості забрати нічого ні з одяжі, ні з харчів, а убрання – власність селянина забрали для себе, а також забрали 5 м полотна та 6 л меду. В часі виселивання в цілому селі було чути крики, зойки, плач і іншого рода голоси немов би провалився світ. Деякі люди старалися випросити большевиків, щоб їх не вивозили, не знали, що «Москва сліз їх не знаєть», та вони що більше, ще з гіршою залістю знущалися над селянами. Призначених селян на вивіз большевики зганяли біля приміщення

с/ради. Призначених селян на вивіз большевики зганяли біля приміщення с/ради та клубу, які босі і напівголі сиділи чи стояли і мерзли на снігу. Коли большевики позганяли всіх вже людей, о 15 годині дня, дітей забрали на грузові автомашини, хворих на підводи, а які були здорові йшли піхотою. В часі відїзду в селі був настрій гірш похоронного. Большевики не дали попрощатися виселенцям з своїми оставшими. Останні при відїзді закликали оставших людей: «Не сумуйте, не плачте за нами, прийде ще час, що ми повернемося знову на свою рідну землю, а за ці всі знущання і кривди над нами прийде ворогові відплата». «Вороги нашої рідної землі, за що ви нас розлучаєте з ріднею. На що ви нас вивозите на Сибір». Такі проклони були через цілу дорогу, аж на станцію в м. Дрогобич. На станції заладували людей мов худобу до товарових вагонів, які були брудні і занечищені вугіллям та кайнітом.

3 с. Орів мало бути виселено:
 родин...80
 з того мужчин...140
 жінок...197 / з дітьми /
 Разом...337 осіб.

Виселено:
 родин...78
 з того мужчин...132
 жінок...188 / з дітьми /
 Разом...320 осіб,
 з того дітей / хлопців і дівчат / 87 / до 15 років життя /.

С. Станиля:

20.X.47 р. вечором прийшло з с. Трускавець 10 істребітелів і 6 ч/пагонників під ком. уповноваженого по вивозі селян на Сибір Середніцького, партійного. Над раном о 3 годині вони розділилися на групи і розішлися по селі забирати родин на Сибір. В хатах цих родин селянам наказали, що до одної години часу всі були приготовані до вивозу на Схід. До 7 години дня всі виселенці вже були зігнані на збірний пункт біля приміщення с/ради, яких також впускали в середину приміщення. Коли зігнали всіх людей 5 большевиків стерегти селян, а решта большевиків із істрибітелями відійшли грабити селянське добро. Вони, речі більш вартісні і малі формою забирали для себе, а хатню обстановку передавали для голови кооперативи, тобто під його опіку. Живий інвентар і сільськогосподарський реманет передавали для колгоспу в с. Стебник.

На збірному пункті виселенці виглядали сумні. Деякі з них кричали в сторону большевиків, а деякі плакали, розлучалися зі своїми рідними сторонами, зо своїми близькими і дальшими. Селяни під опікою старшого брата «ждали» до 12 години часу. О 12 годині приїхали 4 грузові автомашини, на які повисаджували всіх селян призначених на виселення та відвезли на станцію м. Дрогобич. На станції большевики селян переладували в товарові вагони, які були занечищені від вугілля та кайніту.

3 с. Станиля мало бути виселено:
 родин...12
 з того мужчин...13
 жінок...26 / з дітьми /
 Разом...39 осіб.

Виселено:
 родин...12
 з того мужчин...13
 жінок...24 / з дітьми /
 Разом...37 осіб,
 з того дітей / хлопців і дівчат / 4 / до 15 років життя /.

В дорозі до Молотовської області померло дві жінки.

С. Гаї Верхні:

Большевики стаціонууючого гарнізон, які були призначені для одслідування селян призначених на виселення, в жовтні місяці заарештували багато людей з яких, що були призначені на вивіз на задержали, а інших випускали. В тому часі вони, тобто большевики під ком. оперробітника по МГБ Кружалова ст. лейтинанта, знасилували 5 жінок, які слідують: Скоропад Ганна, 53 роки життя, Гук Ганна, 29 років життя, Сафіяник Параскевія, 24 роки життя, Тунську Катерину, 50 років життя, Тереску / прізвище не відомо/, наймичка з Турківського р-ну, 21 років життя. Вищезгадані жінки не були призначені на виселення і їх звільнено, при чому, щоб затерти слід свого варварського поступування большевики хотіли застрілити, при скомбінованім трюку, вищезгадану селянку 53/літню. При тому трюку вони застрілили українця із СУЗ, від якого забрали 4 000 крб зароблених ним у селян.

20.X.47 р. вечором поїздом приїхало ще 10 ч/пагонників, які таки вечором разом із згаданими большевиками розділилися на групи по виконанні завданню слідочого дня. Другого дня над ранком о 3 годин розішлися вибирати людей презначених на вивіз. До 8 години дня зігнали вже всіх селян на збірний пункт у школу. Тоді одні з большевиків залишилися берегти селян, а другі відійшли грабувати майно тих селян. Все, що було краще вони забирали для себе, а решту за списком передавали сусідам тих хат і зробили їх за це відповідальними.

На збірному пункті большевики не дозволили передавати жодних передач для виселенців. Селян повисаджували на підводи і о 10 годині дні вирушили в дорогу. В той час біля виселених було багато інших селян, яких навіть не допускали, як одних так і других, щоб попрощатися. Селянин Лесишин Михайло, виселенець кричав до большевиків: «Що, ми будемо вас просити, щоб ви нас не вивозили-ні! На Сибіру також люди живуть та й ми не загинемо». З гурту населення було чути крики: «Смерть катам, що на веганяють з наших рідних хат! Хочуть щоб ми на Сибіру з голоду помирали, а наше майно грабують!».

На станції в м. Дрогобич загнали їх у товарові вагони занечищені різним сміттям та подіравлені до яких падала сніжниця. До одного вагона заладували 40 осіб. Селяни не мали місця де сісти чи навіть положити свої мезерні речі. Вагони замикали і забивали дошками. В замкнених вже вагонах було чути крик і плач малих дітей і жінок.

З с. Гаї Верхні мало бути виселено:

родин...11
з того мужчин...9
жінок...24 / з дітьми /
Разом...33 осіб.

Виселено:

родин...10
з того мужчин...8
жінок...17 з дітьми
Разом...25 осіб,
з того дітей / хлопців і дівчат / 4 / до 15 років життя /.

С. Гаї Нижні:

Над раном о 2-й годині з м. Дрогобич приїхало 2-і грузові автомашини на яких було 90 большевиків ч/пагонників під ком. уповноваженого по вивозці людей на Сибір Лисенка, партійний. Приїхавши до місцевого гарнізону, розділилися на 4-и групи і розішлися по присілках села Гаї Нижні. Гаї Лісові, Гаї Кут, Гаї Луцьові і Гаї Бійнич. Перед відходом на село большевики з гарнізону втптали 10 л. горілки і деякі були п'яні як свині. Група яка відійшла на присілок Гаї Люцьові обступили хату селянина Пиля Івана та почали бити його. В той час жінка згаданого селянина вискочила крізь відчинені задні двері, тікаючи від большевицької язви, але в той час большевики, які стояли на стійці чергами з автомата вбили тікаючу жінку. Вбиту жінку кинули під тин, а селянина побили, викинули на підводу без жодних харчів та одежі, якого відвезли на збірний пункт біля приміщення с/ради. Друга група большевиків, яка відійшла на присілок Гаї Кут обскочила хату селянина Паньків Василя вивалили двері через які ввійшли в хату та приказали йому негайно збиратися. Селянин запитався, куди? – большевики йому відповіли: «Ти є бандит, а твій брат знаходиться сей час в банді». Селянинові вони не дозволили взяти нічого ні з харчів, ні з одежі, а на півголого викинули на підводу та відвезли на збірний пункт. Третя група большевиків пішла на присілок Гаї Бійнич, обступила хату селянина Галелюка Миколи, розбудили його та наказали йому, щоб він разом із жінкою збирався до відїзду на Схід. Батьки згаданого селянина, старі 80 років життя у той час лежали на печі і скали, що вони з печі нігде не їдуть і не збираються. Сказали : «Можете нас повбивати тут на місці, а ми зо своєї рідної хати нікуди не виходимо». Большевики стягнули старих з печі таки у спідній білизні і викинули їх на підводу, яка стояла на повірі, а також долучили до їх дітей, жонатих, та відвезли на збірний пункт. Селяни, сусіди довідавшись, що старих забрали таки у спідній білизні без жодних харчів, принесли їм дещо з одежі та харчів. Четверта група большевиків пішла на присілок Гаї Лісові, розбудила селянина Василенко Степана та наказала йому, щоб негайно збирався до відїзду на Схід. Жінка не встигла ще одягнутися, четверо малих дітей, як большевики людоджери забрали їх / дітей / неоди́тих, таки в сорочечках і повикидували на підводу, яка стояла на подвір'ю, а також долучили до їх батьків та повезли на збірний пункт. До 8 години дня таким способом вже були зігнані на збірний пункт всі селяни призначені на виселення. В той час зішлося багато з рідних, сусідів та дальших селян, щоб попрощатися з виселенцями, та подати їм деякі харчі та одяг. Одначе большевики не допускали людей, які оставалися, до людей, які виселювали. Вони повисаджували на 13 підвод людей і під охороною 30 большевиків відїхали. В тому саме часі відїзджаючи селяни серед плачів жінок і дітей вигукували в сторону большевиків: «Смерть червоним окупантам», «Смерть червоним бандитам та грабіжникам». І так о 9 годині дня большевики відвези їх на станції в м. Дрогобич. На станції їх заладували у товарові вагони подіравлені і занечищені вугіллям та кайнітом. Зо станції вдалося втекти 14-літньому хлопцеві Паньків Володимирові, про що большевики дізналися і за це побили його батька.

Решта большевиків, які осталися в селі розішлися по хатах грабувати краще селянське добро для себе, а хатню обстановку передавали під опіку голови кооперативи, а живий інвентар та сільськогосподарський реманент відставили до колгоспу в с. Рихтичі.

З с. Гаї Нижні мало бути виселено:

родин...13
з того мужчин...11
жінок...27 / з дітьми /
Разом...38 осіб.

Виселено:

родин...12
з того мужчин...9
жінок...18 / з дітьми /
Разом...27 осіб,
з того дітей / хлопців і дівчат / 6 / до 15 років життя /.

С. Далява:

Рано о 3-й годині приїхало до села 2 автомашини, на яких було 25 ч/пагонників під ком. тс. Лейтенанта/ назвисько невідоме/ та уповноважений по вивозці населення на Сибір Оніщенко, директор маслозаводу. В селі розділилися на групи по трьох большевиків і розішлися по селі зганяти селян призначених на вивіз. Одна група большевиків розбудила селянина Пильо Івана та сказала йому, щоб негайно збирався до вивозу на Сибір, при чому допомагали йому забирати потрібні речі та говорили селянинові, щоби брав все, що лиш дасться, бо в дорозі йому придасться / це була одна група большевиків, яка за всіх большевиків ставилася досить прихильно до селян, за всіх большевиків на цілий район. Друга група большевиків зайшла до селянки Хомич Марії / якої

чоловік арештований і вивезений на Сибір, а вона вже була приготована до вивозу, сказали їй, щоб збиралася до від'їзду на Сибір. Селянка з усмішкою відповіла /іронічно/ : «Чому ви так довго не приходили? Я на вас чекаю вже від вечора». Здивований большевики подивилися один на другого, між якими один сказав: «Запекла бандерівка! Навіть до Сибіру не боїться їхати». В селянки Далявська Параскевія большевики били горшки не давали їй нічого взяти з харчів та одежі. Вони побидли її за те, що вона намагалася вийти на двір. Тоді жінка почала кричати: «Бандити, рабівники, ви прийшли знищити мій масток, на якій я працювала довгі свої літа, а мене забираєте на Сибір.». За те большевики не дозволяли їй взяти зо собою дещо з харчів та одежі, її забрали на підводу і відставили на збірний пункт біля приміщення с/ради. Коли вже позганяли всіх людей, зійшлося багато місцевого населення на прашання, однак большевики не допустили до прощання одних із другими. Вони / большевики/ повисаджували селян на підводи біля яких держали стійки. В тому часі селянка Куцик Катерина, вже стара, кричала до большевиків: «Рабівники, бандити, киди ви мене стару німичну жінку забираєте?! Я не хочу згинутися на Сибіру з голоду, але хочу вмерти в своїй рідній хаті». О 14-й годині дня большевики підводами вирушили до станції м. Дрогобич. По дорозі вищезгадана 86-літня Куцик Катерина співала пісні. На станції в м. Дрогобич таки з підвод переганяли селян у товарові вагони.

Їх майно, яке залишилося у хатах, що краще забрали для себе, а хатню обстановку залишили під опіку голові кооперативи, а живий інвентар, сільськогосподарський реманент і сіно, солому та збіжжя передати до колгоспу в с. Солонсько.

З с. Далява мало бути виселено:
 родин...8
 з того мужчин...7
 жінок...15 / з дітьми /
 Разом...22 осіб.

Виселено:
 родин...8
 з того мужчин...7
 жінок...13 / з дітьми /
 Разом...20 осіб,
 з того дітей / хлопців і дівчат / 2 / до 15 років життя /.

С. Михайловичі:

Над ранком біля третьої години приїхала до села одна автомашина, на якій було 30 істробітелів, в тому числі були також комсомольці з с. Дубрівляни, р-йну Меденичі, під ком. лейтенанта та уповноваженого по вивозці селян на Сибір Вивіденка. Долучившись до стаціонуемого гарнізону, розділилися на групи і о 5 годині розішлися по селі забирати селян призначених на виселення. Вже в дорозі організували підводи для селян, на яких відвозили на станцію в м. Дрогобич. Большевицькі янечари обступали хати селян і з грокотом вдиралися до середини хати. Селянам наказали негайно збиратися до від'їзду на Схід, надаючи забирати потрібні речі із собою. В селянки Ганяк Параскевії приказали, щоб вона одягалася, бо поїде на Схід. Селянка відповіла, що немає у що вбиратися і нікуди не поїде. Тоді большевики побили за те селянку, та викинули на підводу, якій не дозволили взяти жодних харчів із собою. Селянку без жодних харчів та напівголу відвезли на збірний пункт біля приміщення с/ради. Друга большевицька група пішла під хату селянки Мілян Вірузяни, розбудили її та сказали, щоб негайно збиралася до від'їзду на Сибір. Вони до неї гримали, щоб вона не крутилася, а чим найскорше збиралася. Таким способом вони зігнали селян на збірний пункт біля приміщення с/ради. В той час зійшлося багато з рідні, сусідів та інших селян, щоби попрощатися з виселенцями та передати дещо з харчів та одежі. Виселенці від'їжджаючи, прощалися зо своїми рідними і близькими, при чому кричали: «Ми не боїмося Сибіру! На Сибіру також люди живуть. Не знаємо чого ви нас туди везете, ми і там будемо жити». А до людей, які оставалися і стояли по дальше вони кричали: «Не плачте за нами, ми там скорше можемо пережити, як ви тут» - з окликами подібних слів большевики повезли їх на станцію в м. Дрогобич.

На станції селян перегнали у брудні, занечищені і подіравлений вагони /товарові/, так як інших людей.

Селянське добро, яке осталося в хатах, большевики хатню обстановку передали під опіку голови колгоспу, худобу, сільськогосподарський реманент сіно, солому і інше, передали до колгоспу в с. Рихтичі, а кращі речі, які було можна забрати, поховали в свої «кармани».

З с. Мехайловичі мало бути виселено:
 родин...12
 з того мужчин...9
 жінок...27 / з дітьми /
 Разом...36 осіб.

Виселено:
 родин...9
 з того мужчин...7
 жінок...17 / з дітьми /
 Разом...31 осіб,
 з того дітей / хлопців і дівчат / 6 / до 15 років життя /.

С. Липовець:

Ніччю о 1-й годині приїхала до села одна автомашина, на якій було 8 большевиків – ч/пагонників під ком. уповноваженого по виселенні населення на Сибір Вивіденка / згаданого вже нами в с. Михайловичі/. Вони ще таки ніччю зайшли в хату Прінди Віфрузяни та накази їй збиратися, бо вона поїде з ними. Вищезгадана селянка відповіла, що вона не збирається і нікуди з ними не поїде. Тоді большевики викинули її разом з дочкою, таки не

убраних на підводу, яка стояла на подвір'ю. Двох большевиків підводою діставали їх у с. Михайлевиці. Решта большевиків, які оставалися з автомашиною до рана, рано забрали всі речі з хати на автомашину, а дві корови передали під опіку с/ради. Речі забрали в м. Дрогобич. Другого дня певно довідалися про це селяни, назбирали по між собою харчів та дещо з одежі і відвезли для селян в с. Михайлевиці. Харчі і / речі вони доручили до рук селян. Їх долучили, тобто тих селян, до селян з села Михайлевиці, яких разом доставили на станцію в м. Дрогобич. В часі від'їзду з с. Михайлевиці вони, а також багато інших селян, передавали через остальних селян поздоровлення для укр. повстанців-революціонерів.

З с. Липовець мало бути виселено:
родин...1
з того мужчин...—
жінок...5 / з дітьми /
Разом...5 осіб.

Виселено:
родин...1
з того мужчин...—
жінок...3 з дітьми
Разом...3 осіб,
з того дітей / хлопців і дівчат / 1 / до 15 років життя /.

С. Раневичі:

Ніччю приїхали до села одна автомашина, на якій було 10 ч/пагонників під ком. лейтенанта / назвисько невідоме /. В селі розділилися на дві групи, зорганізували дві підводи та підводами під'їхали біля хат селян. Розбудили селян, сказали, щоб негайно збиралися до від'їзду на Схід, при чому не дали селянам забрати відповідну кількість одежі та харчів на дорогу. Один селян Юзефів Григорій, старий 80 років життя, сказав: «Де ви мене забираєте з моєї хати? Ви краще мене вбийте таки тут на місці, а ніж я маю десь мучитися.». Тоді один з большевиків сказав: «Но што тебе вбивать, ти сам подохнеш». Коли большевики селян посадили вже на підводи, посходилися сусіди, які хотіли дещо передати з харчів та одежі, але большевики їх не допустили. Вони стріляли з автоматів вгору, чим тероризували селян. О 3-й годині дні большевики селян повезли на станцію в м. Дрогобич. У часі від'їзду селян із села, вони плакали і проклинали большевиків, але це на большевиків не діяло. На станції їх загнали у товарові вагони, занечищені, як усіх інших, яких у цей час виселявали.

З с. Раневичі мало бути виселено:
родин...2
з того мужчин...2
жінок...9 / з дітьми /
Разом...11 осіб.

Виселено:
родин...2
з того мужчин...2
жінок...9 / з дітьми /
Разом...11 осіб.

С. Почаєвичі:

Рано о 4-й годині приїхало дві автомашини, на яких було 10 большевиків – ч/пагонників і 10 ч/ армійців під ком.ст. лейтенанта/прізвисько невідоме/, і уповноважений по виселенню на Сибір, Кійка. Всі вони розділилися на 4 групи і розішлися по селі збирати селян призначених на вивірку, обступили хату та, стукаючи до вікна будили селян. З хати ніхто не відзивався / селяни повтікали скоріше /, тоді большевики виламали двері і вікна, через які вдерлися через них в середину хат, а коли не застали нікого, забрали кращі селянські речі та те, що лишилося, понищили / шафи, крісла, столи і тим подібне/, та ганялися довкруги хат курми. Це так було з двома родинами. Других дві години, большевики обступили їх хати, розбудили, їх та приказали збиратися до від'їзду на Схід. В тому числі одна селянка Волонка Марія, вийшовши на подвір'я з хати непомітно, та почала тікати від большевиків, але большевики її зловили, і разом з цілою родиною напівголою і босу, відставили на збірний пункт біля приміщення с/ради, яких держали на дворі. Як уже большевики упорядкувалися, повисаджували виселенців на автомашини, якими завезли їх на станцію в м. Дрогобич. Ще, коли виселенці стояли біля с/ради вийшло багато селян, щоб передати дещо з харчів та одежі і попрощатися, але большевики не допустили, - вони відганяли людей, які прийшли з передачами, а навіть не дозволили попрощатися. В часі виселення деякі жінки і діти плакали, нащо один большевик сказав до остальних селян : «Не плачте, незадовго і ви там туди поїдете». На станції в м. Дрогобич, большевики одну родину звільнили / причини невідомо/, а другу заладували у брудні занечищені товарові вагони.

З с. Почаєвичі мало бути виселено:
родин...4
з того мужчин...7
жінок...8 / з дітьми /
Разом...15 осіб.

Виселено:
родин...1
з того мужчин...2
жінок...2
Разом...4 осіб.

В дорозі на Сибір, на лінії Стрий – Львів, з поїзда втекло троє людей, а на Сибір поїхав лише один мужчина.

С. Болехівці:

Над ранком о 3-й годині приїхало 5 ч/пагонників під ком. Лейтенанта / прізвище невідомо/ та уповноваженого населення на Сибір, Матющенком. У селі розішлись разом із стаціонуєчими большевиками, спецвідділом, розділилися на групи, та розішлись забирати селян призначених на вивіз. Розбудивши селян, наказали, щоб часу одної години всі були приготовлені до відїзду на Схід. Весь час кричали: «Давай скарей бандіти...». Під криком большевицьких людожерів селяни виходили зо своїх хат, при чому жінки і діти плакали. Вони також говорили селянам, що їм не треба багато нічого брати, бо на Сході все одержете. Як уже повиганяли людей з хати, одна частина з них кинулася у хати грабувати селянське добро,- вони ловили курей, гусей та криликів, стріляли за ними, а також на очах людей забирали краще їх майно з хат. Відтак пігнали селян, як худобу на збірний пункт біля с/ради. В тому часі зійшлося багато людей біля с/ради, щоб попрощатися зо своїми близькими і бувшими сусідами, яких большевики забрали на Сибір, а також передати харчі та дещо з одежі. Передачі передавали лише крадьком, блищн большевики не допускали. О першій годині дня повисаджували селян на підводи і відїхали з ними на станцію в м. Дрогобич. В тому часі коли селяни відїхали між відїзджачими було чути плач жінок і дітей та крик у сторону большевиків. Для постраху большевики стріляли з автоматів та крісів, а одна селянка кричала до большевиків: «Ви рабівники, куди і защо ви нас везете, ви думаете, що ми повимираємо з голоду? Ні! Не дочекаєте. Ми ще дочекаємося, ще вас вас тут будуть ще бити, як жидів». В тому часі до жінки прискочив один большевик із натягнутим автоматом, при чому кричав: «Замовчи, а той сей час убою как собаку». На станції в м. Дрогобич загнали селян у заничищені товарові вагони.

З с. Болехівці мало бути виселено:
 родин...14
 з того мужчин...11
 жінок...26 / з дітьми /
 Разом...37 осіб.

Виселено:
 родин...9
 з того мужчин...9
 жінок...17 / з дітьми /
 Разом...26 осіб,
 з того дітей / хлопців і дівчат / 5 / до 15 років життя /.

С. Модричі:

Над ранком о 3-й годині приїхало два грузові автомашини, на яких було 65 большевиків ч/пагонників та 10 большевиків убраних по цивільному, які були також при зброї. В селі розділилися на групи та розійшлися по селі забирати селян призначених на вивіз. Селяни, впиралися не хотіли йти, вони били прикладами автоматів і крісів лаючи московськими вульгарними словами, чим мали на меті стероризувати селян. Вони не давали селянам нічого брати, виганяючи їх на подвіря, а самі зайшли в хату, робили розшуки, при чому забирали менші більшякісі речі для себе. Відтак зігнали всіх селян на збірний пункт біля приміщення с/ради. Коли селян виселювали з хат, жінки і діти плакали і кричали, називаючи большевиків злодії, головорізи і т.п.. Селян заладували на автомашини, з яких при відїзді було чути вигуки одного селянина: «Не плачте люди, ми довго там не будемо, ми скоро повернемося, а день відплати приїде і то скоро». Большевики не давали йому кричати штовхаючи його прикладом автоматів. На станції в м. Дрогобич заладували їх у занечищені товарові вагони разом із селянами з с. Трускавець. У тих вагонах вони разом із селянами с. Трускавець співали українські революційні пісні, на що большевики говорили, «пождіть лише, а вам відхочеться співати, як зголоднієте».

З с. Модричі мало бути виселено:
 родин...12
 з того мужчин...10
 жінок...21 / з дітьми /
 Разом...21 осіб.

Виселено:
 родин...12
 з того мужчин...6
 жінок...15 / з дітьми /
 Разом...21 осіб,
 з того дітей / хлопців і дівчат / 6 / до 15 років життя /.

С. Вацевичі:

В село заїхав гарнізон в числі 10 чоловіків ч/пагонників під ком.ст.лейтенанта / високий, волося чорне, зачесаний вгору /, ще 14.X.47 р..

Два дні перед вивізкою большевики ходили по селі і виписували селян, яких мали вивозити на Сибір, скільки членів родини в даній сім'ї.

Над ранком, о 4-й годині большевики відїхали підводами по під хати, з яких мали вивозити селян на Сибір. З початку большевики поводитися зо селянами, лагідніше, говорили, щоби вони отворили двері добро вільно, а коли це не помагало, тоді вони на сильно вдиралися в хати селян, били їх та не дозволяли їм нічого взяти із напрацьованого майна. В громадянина Шишко Михайла, большевики виломали двері і насильно ввійшли в хату, де заявили: «Збирайтесь, бо поїдете на Сибір». Селян відповів: «Защо ви мене невинного вивозите на Сибір. Дозвольте зложити свої старі кости на тій землі, на якій я родився». «Бістро збирайся» - говорили большевики,- «твій зять бандит, а ми бандітськую сім'ю должні знищити».- Селянин на те не відзивався нічого, почали збиратися та паку-

вати в клуни дещо із свого мізрного майна. Але большевики не дозволяли їм довго збиратися, вони насильно вигнали їх з хати, викинули на підводи і відставили на збірний пункт біля приміщення с/ради. В селянки Чаповської Ганни група большевиків в числі 5 чоловік, виломали двері насильно вдерлися в хату і наказали їй сейчас збиратися, бо її вивозять на Сибір. Селянка заявила, що з хати нікуди не поїде, вона тут родилася і тут хоче вмерти, та що вона нікому злого нічого не вчинила і немає защо виїзджати на Сибір. Большевики сказали їй, що її чоловік, муж був при СС-ах, а таких вивозять на Сибір. Вона не збиралася, тоді большевики насильно витягнули її з хати і викинули на підводи разом з її двоє малими діточками та завезли її на збірний пункт біля приміщення с/ради. Жінка по дорозі на збірний пункт виривалася від большевиків, кричала називала їх: «Кати, людоїди, за що ви мене мучите, за що мучите людей, за що їх невинно вивозите на Сибір, щоби там гинули голодовою смертю. Недолюди! Бандити!». Коли зігнали вже на збірний пункт біля приміщення с/ради, забрали їх на підводи і відставили на станцію в с. Рихтичі, а відтак поїздом у м. Дрогобич на збірний пункт, на станцію. Люди обкружені довкруги большевицькими янечарами, між собою не говорили нічого лише плакали жінки відїзджаючи зо своїх рідних земель у далекі незнані сибірські тайги напевно і неменучу смерть.

З с. Вацевичі мало бути виселено: ?

Виселено:

родин...2

з того мужчин...1

жінок...6 / з дітьми /

Разом...7 осіб,

з того дітей / хлопців і дівчат / 4 / до 15 років життя /.

С. Старе Село:

Над ранком о 3-й годині приїхала з м. Дрогобич в село одна автомашина, на якій було 15 большевиків – ч/пагонників під ком.лейтенанта Грушакова / ростом високий, чорний, орлиний ніс, зачіска до гори/. Заїхали в с/раду, накази голові с/ради покликати всіх десятників. Коли вже зійшлися десятники, припоручили їм скликати всіх тих люодей, яких мали вивозити. До десятників прикріпили 4 большевики і розішлись по селі. Прийшовши під хату селян, яких мали вивозити, обкружили їх та домовилися, щоби селяни вічинили двері. Але майже всюди силою розбивали двері, вдерлися в хату і зачали кричати : «Собирайсь бандито, пайльош снамі». На запит селянина: «Куди я в ночі піду ?»- большевики почали його бити прикладами автоматів та приговорувати: «Не знаєш куди йти ? – как зайдеш у Сибір то узнаєш! Бистро собирайся с женой и ребятами!». Селянин забрав дещо на дорогу та автомашиною большевики відвезли його на збірний пункт біля приміщення с/ради. Друга автомашина поїхала по селянку Антоник Марію і, довідавшись про це селянка, що її забирають на Сибір, неначе завмерла так, що не могла ворухнутися з місця. Большевики кинулися на неї і в нелюдський спосіб почали її бити прикладами автоматів. Селянка Антоник Марія розплакалася і почала кричати: «Людоїди!- за що ви мене вивозите ? – Що ж я кому винна ? Я в цій хаті вродилась і з неї добровільно не вступлюся!». Тоді большевики на силу забрали її разом з дочкою, викинули на автомашину, якою відвезли їх на збірний пункт біля приміщення с/ради. Коли большевики автомашиною приїхали до селянина Хлопик Михайла то його жінка зомліла, а він довший час не міг промовити слова. Але большевики незважаючи наніщо, забрали селянина і його жінку на автомашину, навіть не дали йому нічого взяти з харчів чи одягу на дорогу, лише що люди покрадьки кидали їм на автомашину хто що мав. Селян автомашиною відвезли на збірний пункт біля приміщення с/ради.

По дорозі жінки йдучи, весь час кричали визнаваючи бандитами, людоїдами, та проклинали, як лише попало. Забираючи селянку Бунь Катерину, не дозволили їй нічого брати зо собою. Та її дочка, коли втратила притомність, большевики дико сміялися з її, забрали її з мамою на автомашину і відвезли на збірний пункт.

О 5-й годині ранку були вже всі люди зігнані на збірний пункт, яких зараз у тій годині большевики відвезли автомашиною на станцію в м. Дрогобич і на станції загнали їх у товарові вагони, в якому було повно худоб'ячого гною. У вагоні большевики закрутили дротом та поставили стійку яка не допускала до людей нікого, щоб передати якісь харчі та одягу. Так вони робили й з іними людьми.

З с. Старе Село мало бути виселено: ?

Виселено:

родин...4

з того мужчин...2

жінок...9 / з дітьми /

Разом...11 осіб,

з того дітей / хлопців і дівчат / 2 / до 15 років життя /.

С. Снятинка:

Вивізкою у тому селі проводив начальник гарнізону / місцевого / ст.лейтенант Тощенко Федір. Большевики поділилися на групи, по чотири в кожній групі, обкружили кожну хату тих селян, яких мали забирати, але домовившись з ними, щоби їм отворили двері, робивали їх силою. Так зробили з громадянином Савицького Івана в якого силою робили двері і казали його цілій сім'ї збиратися. Коли його рідня принесла йому харчів на дорогу і

почала пакати він сказав: «Не плачте, їм і так скоро прийде кіпець, вони не будуть мати місця на землі». Почувши ті слова большевики почали його в нелюдський спосіб бити та копати, а опісля забрали на фіру та відвезли до с/ради. В господаря Лепака Михайла, большевики виломали двері ввійшовши до хати сказали: «Збирайся старий бандито поїдеш на Сибір». Господар не відповівши на це нічого почав збиратися, а жінка і діти почали плакати. Забираючи з шафи убрання, хотів забрати також одну літру горілки, яку мав у шафі, але большевики побачивши її кинулися на господаря і хотіли її йому відібрати та господар кинув пляшку на землю, яка розбилася. Тоді большевики почали його бити прикладами автоматів і палицями, які мали при собі, а опісля викинули йому всі харчі і убрання, які він собі приготував на дорогу, а його без нічого забрали до с/ради. По дорозі говорили до нього: «Коли б ти нам був дав горілки, то того було б не було». Господар відповів їм: «Я для вас маю гноївку, а не горілку». Большевики почали його бити і так побитого привезли до с/ради. Большевики зайшовши до господаря Викрикача Андрія, казали йому збиратися, коли селянин відмовився, вони його дуже важко побили і не даючи йому нічого взяти зі собою, а силою висадили на підводу та відвезли до с/ради. До жінки селянина Сабата Василя, який є вивезений на Сибір, прийшли в ночі большевики і казали їй збиратися бо поїде на Сибір тому, що її чоловік був бандит, а ми всі такі родини вивозимо. Жінка відповіла їм що: «Ви самі бандити! З'їли мого чоловіка ще і мене хочете з'їсти!». Большевики не зважаючи на її слова насилу посадили її з дітьми на підводу і відвезли збірний пункт біля приміщення с/ради, не дали їй нічого взяти зо собою. Вони приїхали до Рупняк Катерини і почали стукати до вікна, щоби вона отворила двері. Вона отворити двері не хотіла, тоді вони силою відірвали вікно та влізли до хати. В хаті хотіли знасилувати її дочку, а коли вона зчинила крик і зачала втікати, большевики її важко за це побили. Вищезгаданій селянці большевики не дозволили нічого взяти зо собою на дорогу і так без нічого вивезли її до приміщення с/ради. У селянки Лепак Софії, большевики силою виломали двері, а вдерлися до хати, наказали їй збиратися бо поїде на Сибір за те що, її чоловік був при СС-ех. Коли вона відказувалася, що не збирається і нікуди не їде, вони її важко за це побили, не дозволили їй нічого взяти з харчів та убрання на дорогу, викинули її на підводу і відвезли до приміщення с/ради.

В 7 годині ранку всіх тих, яких большевики забрали в приміщення с/ради повисаджували на підводи і відвезли на станцію в м. Дрогобич. Прощати їх вийшли сусіди і знайомі. Мужчини, які від'їжджали трималися твердо, гордо гляділи в очі ворога, а знова жінки і діти плакали. На станції їх заладували у вагони такі, як інші.

З с. Снятинка мало бути виселено: ?

Виселено:
 родин...9
 з того мужчин...4
 жінок...15 / з дітьми /
 Разом...19 осіб,
 з того дітей / хлопців і дівчат / 6 / до 15 років життя /.

С. Воля Якубова:

В с. Воля Якубова, на два дні перед вивозкою, приїхав гарнізон в числі 90 чоловік під ком.ст.лейтенанта /прізвисько невідоме/. День перед вивозкою большевиками замовили 11 підвод, які стояли готові до відїзду коло с/ради. В ночі на 21 жовтня 1947 р., о 24 годині, большевики забрали підводи і поїхали до тих селян, яких мали вивозити. Приїхавши на подвір'я, обскакували хату, а один з большевиків йшов стукати до вікон, щоби селянин відчинив двері. Приїхавши до селянина Влашкевич Катерини і наказали їй збиратися бо поїде на Сибір. Селянка почала спакувати свої речі при чому хотіла взяти з собою одну літру горілки, яку мала в хаті. Большевики побачили в селянки горілку, кинулись на неї відбирати, але вона не хотіла їм давати, кинула пляшкою об землю і сказала: «не мені, нехай не буде і для вас». Большевики почали її тоді бити і не дали їй нічого взяти з харчів та одіння на дорогу. Забрали її на підводу і доставили і доставили її на збірний пункт. Приїхавши до селянина Грицай Григорія, примушуючи його, щоби він сказав про повстанців, де квартирують, або видав криївку. Селянин відповів: «Все одно краще їхати на Сибір, а видати я не видам нічого, бо нічого не знаю». Большевики почали селянина бити по лиці, а відтак прикладами автоматів куда попало. Тоді большевики приказали селянинові збиратися в дорогу на Сибір, а харчів може взяти зо собою тільки на три дні, а коли селянин взяв більше, вони зробили на підводі перевірку і рівнож коло селянина. З підводи, що було більше харчів, покидували на землю, а коло селянина зробили обшук, знайшли 6000 крб, які забрали, не оставши для його ні копійки. Тоді селянин почав кричати на большевиків: «Ви рабівники! Ви зубранці! Відайте гроші які ви забрали, я на вас робити не можу. Ви нічого не мали і не мати не будете, бо ви тільки звикли грабувати! Видно, що не маєте їсти, коли нас вивозете на Сибір! Не бійтеся, ми звідтам також вернемося, а вас тут всіх шлях трафить! Пропадете, як сіль на воді!». Большевики на це нічого не відповіли, хоча лайка велась через дві години і то на подвір'ї Грицая. Опісля большевики забрали його на збірний пункт біля приміщення с/ради.

Коли зігнали всіх людей на збірний пункт, большевики повисаджували селян на підводи і відїхали з ними на станцію в м.Дрогобич. В часі, як тільки підводи рушили в дорогу виселенці вигукували в сторону большевиків: «Дайте нам хліба ! Грошей! Обгортки! Бо ми загинемо в дорозі». Інші селяни в той час почали кидати на підводи передачі та большевики не допустили, розганяючи селян, які оставалися в селі. В тому замішанні селянин Кулиняк Михайло пробував тікати, але його большевики зловили і, як собаку кинули на підводу, при чому його важко побили. Інші селяни все таки від підвод не відходили, а старалися передати виселенцям харчі та одужу,

яку принесли для них. Та большевики почали стріляти селянам понад голови так, що селяни мусли відступати від підвод, від селян, які від'їжджали на Сибір. Селяни, які оставалися в селі, цілою громадою відпроваджували своїх односельчан за село. Большевики на станції в м. Дрогобич загнали їх у товарові вагони, які були занечищені коров'ячим гноєм та двері вагонів позакручували дротами.

З с. Воля Якубова мало бути виселено: ?

Виселено:
родин...17
з того мужчин...13
жінок...46 / з дітьми /
Разом...59 осіб,
з того дітей / хлопців і дівчат / 2 / до 15 років життя /.

В дорозі до Молотовської області померло з голоду 4 людей, Кобрик Олекса, Кгута Степан і його жінка і Мисько Софія.

С. Лужок Долішний:

Акцію вивозу проводили стаціонуочі большевики, які по тій справі були приїхали ще 14.X.47р., в числі 80 чоловік – ч/пагонників під ком.капітана / низький, чорний, брунет/. Вони ще тиждень перед виселенням заарештували селян, яких мали вивозити, тих про які уважали, що вони можуть утекти до українських повстанців-революціонерів.

Під вечір 20.X.47р., вони скликали всіх десятників у приміщення с/ради і задержали їх до пізної ночі. В ночі вислали їх зігнати селян з підводами біля приміщення с/ради, а самі розішлися по селі зганяти селян на виселення на Сибір. Ще таки в ночі обступили хати тих селян, яких мали на списку до виселення і так ждали до рана. Рано вони хотіли в мирний спосіб забрати селян, але вони почали плакати і кричати. В селянина Гудими Андрія, його дочка лаяла большевиків : «Бандити ! Рабівники! Защо мордуєте невинних людей? Вже недовгий той час, й на вас прийде загибель ! Зникнете з лиця землі, що й сліду по вас не стане». За те большевики важко побили її та мов скажені пси виселювали людей з хати згаданого селянина. Вони забрали 70-літнього старушка таки в нічній білизні, який вже на своїх силах не ходив. Його викинули на підводу та разом з цілою сім'єю Гудимів відвезли на збірний пункт, що містився приходстві у священника. Тут згаданий немічний старик почав просити большевиків, щоби йому принесли одяг, але большевики замість задоволити його проханням, побили його палицями, при чому висловлювалися: «Що тобі вже й так нічого не треба, бо ти скоро подохнеш». У селянки Котак Тетяни сказали ці родині, що її виселяють на Сибір. Селянка почувши ті слова, зомліла, але большевики не зважаючи на це, забрали її таки в нічній білизні, викинули на підводу та доставили на збірний пункт. Таким способом большевики зігнали всіх родин – селян, які були призначені на виселення, яких доставили в м. Дрогобич на станцію

З с. Лужок Долішний мало бути виселено: ?

Виселено:
родин...19
з того мужчин...18
жінок...37 / з дітьми /
Разом...55 осіб,
з того дітей / хлопців і дівчат / 12 / до 15 років життя /.

В дорозі до Молотовської області замерзло і померло з голоду 5 осіб.

С. Бронія:

Виселенчу акцію провдив гарнізон, який в тому селі стаціонував, у числі 16 чоловік – ч/пагонників під ком. ст.лейтенанта.

День перед виселенням вони заарештували селян, яких мали вивозити, про яких думали, що можуть повтікати. В день виселення большевики розділившись на групи забирати селян вивозити на Сибір. Арештованих попереднього дня проводили у свої хати, щоби селяни забрали собі дещо на дорогу, а також таки на очах селян грабувати їх майно. Селяни побачивши, що їх майно грабоване большевиками, почали плакати і кричати: «Що будемо брати, коли ви бандити і грабіжники забрали все моє добро». Селянин Гук Марко кричав до большевиків: «Грабіжники! – забралисте мій дорібок, то застрільте мене, бо зараз мені нема чого жити», однак большевики нікому нічого не повернули, а всіх опісля завезли на збірний пункт біля приміщення гарнізону. Деякі селяни просили большевиків, щоб дозволили забрати від рідні і близьких хоча трох хліба і одежі, що принесли їм. Але большевики не дозволили на жодній передачі. Коли зігнали всіх селян, що були призначені на вивіз повисаджували їх на автомашини і відвезли на станцію в м.Дрогобич. там загнали їх у занечищені коров'ячі товарові вагони.

3 с. Брониця мало бути виселено: ?

Виселено:
 родин...10
 з того мужчин...3
 жінок...11 / з дітьми /
 Разом...14 осіб,
 з того дітей / хлопців і дівчат / 2 / до 15 років життя /.

С. Медвежа:

Виселенчу акцію проводив стаціонарний гарнізон в числі 22 чоловік- ч/пагонників під ком.ст.лейтенанта Кубрак Юхима, який був кинутий на то село ще з початку місяця. На три дні перед вивізкою гарнізонники приготували погріб, позабавивши в ньому всі діри дошками та обвели колючим дротом. Вечером 20.X.27 р., Кубрак, начальник гарнізону скликав у приміщенні с/ради сільську адміністрацію, якій сказав, якщо хтось з них вийде на подвір'я той буде застрілений. О 24 годині ночі самі гарнізонники забрали від селян підводи і роз'їхалися по селі забирати селян. В часі забирання родини Ілечка Миколи, його дві дочки дуже плакали і кричали, за що большевики їх важко побили прикладами автоматів. На збірному пункті селянка Пільчак Ганна, яку большевики привели, почала просити большевиків, щоби її пустили, та питала їх: «За що мене берете!», тоді большевики почали її бити палицями, при чому говорили: «Ти знаєш чого!». «Кати червоні!- говорила вона. - Вивозите нас на Сибір, щоби ми там повмирали з голоду! Защо? Побийте нас на нашій рідній землі, щоби ми тут повмирали!». Селянці Яцуляк Марії, не дозволили її нічого взяти з харчів та одежі на дорогу, коли вона почала дуже плакати і кричати: «За що мене берете !?» - большевики, щоби вона була тихо, важко її побили прикладами автоматів.

Коли вже позганяли людей призначених на виселення, повисаджували їх на підводи при чому заборонили всяку передачу від рідні, сусідів і інших односельчан, та від'їхали на станцію в м.Дрогобич. там загнали їх брудні занечищені товарні вагони.

3 с. Медвежа мала бути виселено: ?

Виселено:
 родин...19
 з того мужчин...15
 жінок...38 / з дітьми /
 Разом...53 осіб,
 з того дітей / хлопців і дівчат / 11 / до 15 років життя /.

В дорозі на Сибір помер один чоловік.

С. Лішня:

3 с. Лішня мало бути виселено: ?

Виселено:
 родин...3
 з того мужчин...4
 жінок...11 / з дітьми /
 Разом...15 осіб,
 з того дітей / хлопців і дівчат / 11 / до 15 років життя /.

С. Монастирок Лішнявський:

3 с. Монастирок Лішнявський мало бути виселено: ?

Виселено:
 родин...1
 з того мужчин...1
 жінок...3 / з дітьми /
 Разом...4 осіб,
 з того дітей / хлопців і дівчат / 1 / до 15 років життя /.

С. Дерезичі:

3 с. Дерезичі мало бути виселено: ?

Виселено:
 родин...4
 з того мужчин...5
 жінок...14 / з дітьми /
 Разом...19 осіб,
 з того дітей / хлопців і дівчат / 5 / до 15 років життя /.

С. Унятичі:

З с. Уятичі мало бути виселено: ?

Виселено:
родин...12
з того мужчин...16
жінок...35 / з дітьми /
разом...51 осіб,
з того дітей / хлопців і дівчат / 14 / до 15 років життя /.

С. Попелі:

З с. Попелі мало бути виселено: ?

Виселено:
родин...15
з того мужчин...18
жінок...46 / з дітьми /
Разом...64 осіб,
з того дітей / хлопців і дівчат / 18 / до 15 років життя /.

С. Ясениця Сільна:

З с. Ясениця Сільна мало бути виселено: ?

Виселено:
родин...2
з того мужчин...3
жінок...9 / з дітьми /
Разом... 12 осіб,
з того дітей / хлопців і дівчат / 4 / до 15 років життя /.

З Дрогобицького району 21 жовтня 1947 р., виселено кількість родин, які слідкують/ де немає подданих рубрик про кількість, що мали бути виселені, то з тих сіл немає даних. Дані вичерпувалися всі, які були/:

З району Дрогобич мало бути виселені: ?

Виселено:
родин...575
з того мужчин...395
жінок...746 / з дітьми /
Разом...1141 осіб,
з того дітей / хлопців і дівчат / 285 / до 15 років життя /.

В дорозі до Молотовської області померло з голоду і замерзл з морозу 18 осіб в тому числі 7 мужчин, 9 жінок і 2 дітей.

Примітка: Про виселенчу акцію немає даних із передміст Борислава, як Губичі – Борислав, Тустановичі – Борислав і Мразниця- Борислав; немає даних також із сіл: Колпець, Солець, Східниця і Рихтичі. Із с. Солонсько не виселявали нікого. Доповнення про виселення українського населення із сіл, яких немає даних, вишлеться у залучнику.

Усіх виселених українських родин, на станції в м. Дрогобич большевики держали 21 жовтня до 23 жовтня 1947 р., до 5-ої години дня. О 5-й годині дня транспорт з виселенцями вирушив у напрямку на м. Стрий. І далі у глибину тюрм народів ССРСР. Всіх виселених з Дрогобицького району большевики вивезли в Молотовську область.

На станції до одного вагона большевики заганяли від 40 до 50 осіб, внаслідок чого у вагонах не було місця. Всі вагони були товарові і занечищені худоб'ячим гноєм, вугіллям, кайнітом та іншого рода сміття, а також були подіравлені через що, падала сніжниця чи сніг і віяло холодом.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Галузевий державний архів Служби безпеки України (далі – ГДА СБУ). ГДА СБУ. Ф. 2. Оп. 1. Спр. 674. 157 арк.
2. ГДА СБУ. Ф. 2. Оп. 1. Спр. 727. 103 арк.
3. ГДА СБУ. Ф. 13. Спр. 376. Т. 78. 462 арк.
4. Бажан О. Операція «Захід» – апогей депортаційних акцій радянських спецслужб на західноукраїнських землях (1940-1950-ті роки). *Реабілітовані історією. Львівська область* / упоряд.: Савчак В.М. та ін. Львів, 2014. Кн. 2. С. 127–141.
5. Білас І. Репресивно-каральна система в Україні 1917–1953 рр. : суспільно-політичний та історикоправовий аналіз : у 2 кн. Кн. 2. Київ : Либідь, 1994. 688 с.
6. Вронська Т. Заручники тоталітарного режиму: репресії проти родин «ворогів народу» в Україні (1917–1953 рр.). Київ, 2009. 486 с.

7. Вронська Т. Позасудові репресії членів сімей учасників національно-визвольного руху в західних областях України (1944–1952). Харків: Право, 2008. 264 с.
8. Галів М., Огар А. Радянські репресії проти духовенства греко-католицької церкви у 1944–1947 рр. (на прикладі біографії о. Івана Котіва). *Проблеми гуманітарних наук: збірник наукових праць ДДПУ імені Івана Франка. Сер. Історія*. 2021. Вип. 6/48. С. 319–341.
9. Галів М., Михаць Р., Бойчук А. Політика пам'яті щодо радянських репресій у Дрогобичі (1991–2020 рр.): за матеріалами періодичних видань. *Проблеми гуманітарних наук: збірник наукових праць ДДПУ імені Івана Франка. Сер. Історія*. Вип. 8/50. С. 334–363.
10. Гриник Л. «Давай собірайсь!»: операція «Захід» на Дрогобиччині на основі спогадів та архівних матеріалів. *Актуальні питання гуманітарних наук : міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. 2022. Вип. 50. Том. 1. С. 19–24.
11. Hnytskyi V., Kantor N. Reprisals of the Soviet administration against families of insurgents in Karpatskyi kraj of the OUN (1945–1954). *Східноєвропейський історичний вісник*. 2018. Вип. 7. С. 173–180.
12. Ільницький В. Діяльність молодіжних націоналістичних організацій у Дрогобичі (1945–1952). *Дрогобицький краєзнавчий збірник*. 2017. Спецвипуск III. С. 300–311.
13. Ільницький В. Депортаційна політика як засіб утвердження радянської адміністрації у Карпатському краї ОУН (1944 – 1954). *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Історія*. 2014. Вип. 2. Ч. 1. С. 106–111.
14. Ільницький В. Карпатський край ОУН в українському визвольному русі (1945–1954). Дрогобич: Посвіт, 2016. 696 с.
15. Ільницький В., Галів М. До історії діяльності молодіжних українських націоналістичних організацій на Дрогобиччині: нове документальне свідчення. *Дрогобицький краєзнавчий збірник*. 2015. Спецвипуск II. 2015. С. 475–485.
16. Ільницький В., Кантор Н., Батюк Т. Повсякденне життя у Дрогобицькому учительському інституті: новий документ до історії (1946–1949). *Проблеми гуманітарних наук: збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія Історія*. 2021. Випуск 6/48. С. 342–364.
17. Ільницький В., Старка В. *Повсякдення терору: репресивно-депортаційні заходи радянської влади на території Східної Галичини у 1944–1953 рр.* Радянські репресії у західних областях України (1939 – 1953): історія, особистості, пам'ять : колективна монографія / відп. ред. В. Ільницький. Riga, Latvia : «Baltija Publishing», 2022. С. 149–166.
18. Когут А. Депортаційна операція «Захід» у жовтні 1947 року (за документами Галузевого державного архіву Служби безпеки України). *Архіви України. Науково-практичний журнал*. Вип 4 (324). 2019. С. 118–128.
19. Когут А. Операція «Захід» у контексті радянських депортацій із Західної України 1940–1950-ті рр. Вирване коріння: дослідження, документи, свідчення. Київ, 2020. С. 51–68.
20. Когут А. Особливості депортації українського населення під час операції «Запад» (за документами ГДА СБУ): дисер. канд. іст. наук: 07.00.01, Київ, 2020. 316 с.
21. Надольський Й. Депортаційна політика сталінського тоталітарного режиму в західних областях України (1939–1953 рр.): монографія. Луцьк: Вежа, 2008. 258 с.
22. Попп Р. Депортаційно-переселенські процеси в Дрогобицькій області (1944–1953 рр.) *Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету*. 2014. Вип. 38. С. 203–206.
23. Попп Р. Депортація населення Дрогобиччини 21 жовтня 1947 року (За матеріалами звіту ОУН). *«Тоталітаризм як система знищення національної пам'яті»: зб. наук. праць за матеріалами всеукр. наук.-практ. конф.* Львів, 2020. С. 355–358.
24. Реабілітовані історією. Львівська область. Кн. 4: Дрогобицький район / гол. ред. Смолій В.А. Львів: «Пам'ять», 2019. 761 с.
25. Сергійчук В. Український здвиг: Прикарпаття. 1939–1955 рр. Київ: Українська Видавнича Спілка, 2005. 840 с.

REFERENCES

1. Haluzevyi derzhavnyi arkhiv Sluzhby bezpeky Ukrainy (dali – HDA SBU) [Sectoral state archive of the Security Service of Ukraine]. F. 2. Op. 1. Spr. 674.
2. HDA SBU. F. 2. Op. 1. Spr. 727.
3. HDA SBU. F. 13. Spr. 376. T. 78.
4. Bazhan O. (2014). Operatsiia «Zakhid» - apohei deportatsiinykh aktsii radianskykh spetssluzhb na zakhidnoukrainskykh zemliakh (1940-1950-ti roky). *Reabilitovani istoriiei. Lvivska oblast [Operation «West» – the apogee of the deportation actions of Soviet special services in Western Ukraine (1940–1950). Rehabilitated by history. Lviv region]*. Lviv.Kn. 2. P. 127–141 [in Ukrainian].

5. Bilas I. (1994) Represyivno-karalna systema v Ukraini 1917–1953 rr. : suspilno-politychnyi ta istorykopravovyi analiz : u 2 kn. [Repressive-punitive system in Ukraine 1917–1953: socio-political and historical-legal analysis: in 2 books]. Book 2. Kyiv: Lybid'. 688 p. [in Ukrainian].
6. Vronska T. (2009) *Zaruchnyky totalitarnoho rezhymu: represyi proty rodin «vorohyv narodu» v Ukraini (1917–1953 rr.)* [Hostages of the Totalitarian Regime: Repressions against the Families of «Enemies of the People» in Ukraine (1917-1953)]. Kyiv: Instytut istoriyi Ukrainy NAN Ukrainy. 486 p. [in Ukrainian].
7. Vronska T. (2008) *Pozasadovi represii chleniv simei uchashnykiv natsionalno-vyzvolnoho rukhu v zakhidnykh oblastiakh Ukrainy (1944–1952)* [xtrajudicial repression of family members of members of the national liberation movement in the western regions of Ukraine (1944–1952)]. Kharkiv. 264 p. [in Ukrainian].
8. Haliv M., Ohar A. (2021) Radianski represii proty dukhovenstva hreko-katolytskoi tserkvy u 1944–1947 rr. (na prykladi biohrafii o. Ivana Kotiva) [Soviet repression against the clergy of the Greek Catholic Church in 1944–1947 (on the example of the biography of Father Ivan Kotiv)]. *Problemy humanitarnykh nauk: zbirnyk naukovykh prats DDPU imeni Ivana Franka. Ser. Istoriiia – Problems of the humanities: a collection of scientific works of the Ivan Franko State Pedagogical University. Ser. History.* 6/48. Pp. 319–341 [in Ukrainian].
9. Haliv M., Mykhats R., Boichuk A. (2021) Polityka pamiaty shchodo radianskykh represii u Drohobychi (1991–2020 rr.): za materialamy periodychnykh vydan [The policy of memory in relation to Soviet repressions in Drohobych (1991–2020): based on periodicals]. *Problemy humanitarnykh nauk: zbirnyk naukovykh prats DDPU imeni Ivana Franka. Ser. Istoriiia – Problems of the humanities: a collection of scientific works of the Ivan Franko State Pedagogical University. Ser. History* 8/50. Pp. 334-363 [in Ukrainian].
10. Hrynyk L. (2022) «Davay sobiraysya!»: Operation «West» in Drohobych region based on memoirs and archival materials [«Let's go!»: operation “West” in Drohobych region on the basis of memories and archival materials]. *Aktuelni pytannia humanitarnykh nauk: mizhvuzivnyi zbirnyk naukovykh prats molodykh vchenykh Drohobytskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Ivana Franka – Current Issues of the Humanities.* 50(1), 19–24. [in Ukrainian].
11. Illnytskyi V., & Kantor N. (2018) Reprisals of the Soviet administration against families of insurgents in Karpatskyi kraj of the OUN (1945–1954). *Skhidnoevropeyskyi istorychnyi visnyk – East European Historical Bulletin.* 7, 173–180. [in English].
12. Illnytskyi V. (2017) Diialnist molodizhnykh natsionalistychnykh orhanizatsii u Drohobychi (1945–1952) [Activities of youth nationalist organizations in Drohobych (1945–1952)]. *Drohobytskyi kraieznavchyi zbirnyk – Drohobych Regional Studies Collection.* Special issue III. pp. 300–311.
13. Illnytskyi V. (2014) Deportatsiina polityka yak zasib utverdzhennia radianskoi administratsii u Karpatskomu kraj OUN (1944 – 1954) [Deportation policy as a tool for the establishment of Soviet administration in the OUN Carpathian region (1944–1954)]. *Naukovi zapysky Ternopilskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni Volodymyra Hnatiuka. Serii: Istoriiia – Scientific Notes of Ternopil National Pedagogical University named after Volodymyr Hnatiuk. Series: History.* Issue 2. Part 1. pp. 106–111.
14. Illnytskyi V. (2016) *Karpatskyi kraj OUN v ukrainskomu vyzvolnomu rusi (1945-1954)* [The Carpathian region of the OUN in the Ukrainian liberation movement (1945-1954)] Drohobych. 696 p [in Ukrainian].
15. Illnytskyi V., & Halyv M. (2015). Do istorii diialnosti molodizhnykh ukrainskykh natsionalistychnykh orhanizatsii na Drohobychchyni: nove dokumentalne svidchennia [To the history of activity of youth Ukrainian nationalist organizations in Drohobych region: new documentary evidence]. *Drohobytskyi kraieznavchyi zbirnyk – Drohobych Regional Local History Collection, Special Issue II,* 475–485. [in Ukrainian].
16. Illnytskyi V., Kantor N., & Batiuk T. (2021). Povsiakdenne zhyttia u Drohobytskomu uchytelskomu instytuti: novyi dokument do istorii (1946–1949) [Everyday life in the Drohobych Teachers' Institute: a new document on its history (1946–1949)]. *Problemy humanitarnykh nauk: zbirnyk naukovykh prats DDPU imeni Ivana Franka. Ser. Istoriiia – Problems of Humanitarian Sciences: Collection of Scientific Papers of Drohobych State Pedagogical University named after Ivan Franko. Series History.* 6/48, 342–364. [in Ukrainian].
17. Illnytskyi V., Starka V. (2022) *Povsiakdennia teroru: represyivno-deportatsiini zakhody radianskoi vlady na terytorii Skhidnoi Halychyny u 1944–1953 rr: Radianski represii u zakhidnykh oblastiakh Ukrainy (1939 – 1953): istoriiia, osobystosti, pamiat : kolektyvna monohrafiia* [Everyday terror: repressive-deportation measures of the Soviet authorities in Eastern Galicia in 1944–1953. Soviet repressions in the western regions of Ukraine (1939–1953): history, personalities, memory: collective monograph]. Riga, Latvia: «Baltija Publishing». pp. 149–166.
18. Kohut A. (2019). Deportatsiina operatsiia «Zakhid» u zhovtni 1947 roku (za dokumentamy Haluzevoho derzhavnoho arkhivu Sluzhby bezpeky Ukrainy) [Deportation operation «West» in October 1947 (according to the documents of the Sectoral State Archives of the Security Service of Ukraine)]. *Arkhivy Ukrainy. Naukovo-praktychnyi zhurnal – Archives of Ukraine. Scientific and practical journal.* 4 (324). Pp. 118–128 [in Ukrainian].

19. Kohut A (2020a). *Operatsiia «Zakhid» u konteksti radianskykh deportatsii iz Zakhidnoi Ukrainy 1940–1950-ti rr. Vyrvane korinnia: doslidzhennia, dokumenty, svidchennia* [Operation West in the context of Soviet deportations from Western Ukraine in the 1940s and 1950s. Rooted roots: research, documents, evidence]. Kyiv. Pp. 51–68 [in Ukrainian].
20. Kohut A (2020b). *Osoblyvosti deportatsii ukrainskoho naseleння pid chas operatsii «Zapad» (za dokumentamy HDA SBU): dyser. kand. ist. nauk: 07.00.01* [Peculiarities of deportation of the Ukrainian population during the operation «West» (according to the documents of the State Security Service of Ukraine): dissertation. Cand. ist. Sciences: 07.00.01]. Kyiv. 316 p [in Ukrainian].
21. Nadolskyi Y. (2008). *Deportatsiina polityka stalinskoho totalitarnoho rezhymu v zakhidnykh oblastiakh Ukrainy (1939–1953 rr.): monohrafiia* [Deportation policy of the Stalinist totalitarian regime in the western regions of Ukraine (1939–1953): monograph]. Lutsk. 258 p [in Ukrainian].
22. Popp R. (2014). *Deportatsiino-pereselenski protsesy v Drohobyttskii oblasti (1944–1953 rr)* [Deportation and resettlement processes in Drohobych region (1944–1953)]. *Naukovi pratsi istorychnoho fakultetu Zaporizkoho natsionalnoho universytetu – Scientific works of the historical faculty of Zaporizhia National University*. Vyp. 38. Pp. 203–206 [in Ukrainian].
23. Popp R. (2020) *Deportatsiia naseleння Drohobychchyny 21 zhovtnia 1947 roku (Za materialamy zvituu OUN)* [Deportation of the population of Drohobych on October 21, 1947 (According to the OUN report)]. «*Totalitaryzm yak systema znyshchennia natsionalnoi pamiaty*»: zb. nauk. prats za materialamy vseukr. nauk.-prakt. konf – *Totalitarianism as a system of destruction of national memory*»: coll. Science. works on the materials of the All-Ukrainian. scientific-practical conf. Lviv. Pp. 335–358 [in Ukrainian].
24. (2019). *Reabilitovani istoriieiu. Lvivska oblast. Kn.4: Drohobyttskyi raion* [Rehabilitated by history. Lviv region. Book 4: Drohobych district]. Lviv. 761 p [in Ukrainian].
25. Sergiychuk V. (2005). *Ukrainskyi zdvyh: Prykarpattia. 1939–1955 rr.* [Ukrainian upheaval: Prykarpattia. 1939–1955]. Kyiv: Ukrainska Vydavnycha Spilka. 840 p. [in Ukrainian].